

Skupština Crne Gore
Parlamentarna budžetska kancelarija

Prikaz
Predloga zakona o izmjenama Zakona o
budžetu Crne Gore
za 2023. godinu

Prikaz se odnosi na Predlog zakona o izmjenama Zakona o Budžetu Crne Gore za 2023. godinu, sa predlogom dva amandmana na navedeni predlog zakona, koje je podnijela Vlada Crne Gore.

Amandmanima Vlade Crne Gore br. 33/23-6/1 na Predlog zakona o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu: sredstva Tekućeg budžeta umanjuju se za iznos od 5,6 mil. €, dok se sredstva budžeta državnih fondova planiraju uvećati za navedeni iznos.

PREGLED AMANDMANA VLADE

		Rebalans 2023	Amandman Vlade I	Razlika
41	Tekući izdaci	1.078,70	1.079,05	0,35
418	Subvencije	72,39	72,74	0,35

42	Transferi za socijalnu zaštitu	841,16	840,81	-0,35
421	Prava iz oblasti socijalne zaštite	213,30	207,35	-5,95
4211	Dječji dodaci	56,23	54,73	-1,50
4212	Boracko invalidska zaštita	5,19	5,30	0,11
4213	Materijalno obezbjeđenje porodice	10,00	10,48	0,48
4214	Porodiljska odsutva	33,57	33,01	-0,56
4215	Tuđa njega i pomoć	51,04	45,43	-5,61
4216	Ishrana djece u predškolskim ustanovama	1,00	1,04	0,04
4217	Izdržavanje štíćenika u domovima	5,56	5,51	-0,05
4218	Ostala prava iz oblasti socijalne zaštite	50,72	51,70	0,98
423	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja	561,80	567,39	5,59
4231	Starosna penzija	341,94	345,93	3,99
4233	Porodična penzija	118,24	119,83	1,59

(u mil. eur)

		Rebalans 2023	Amandman Vlade II	Razlika
60101	Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	569,59	575,19	5,60
41601	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	240,13	234,53	-5,60

(u mil. eur)

Broj: 11/2023

Klas. br: 00-51-6/23-11

Datum: novembar 2023. godine

* Parlamentarna budžetska kancelarija Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Kancelarija ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.

** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Budžet Crne Gore za 2023. godinu¹ utvrđen je u iznosu od 2.852.648.045,27€, dok je predloženim izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu (rebalansom), predviđeno povećanje za iznos od 129.837.650,82€ ili 4,55%. Nakon povećanja, primici budžeta iznose 2.982.485.696,09€.

Rebalans budžeta

↑ 129,8 mil. €

Izmjene Zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu predložene su usljed potrebe uravnoteženja budžeta, usljed povećanja izdataka na različitim budžetskim pozicijama u cilju realizacije podrške Evropske unije Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize, obezbijedivanja nedostajućih sredstava za isplatu subvencije za zapošljavanje lica sa invaliditetom, za isplatu prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite, prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, i za redovno servisiranje obaveza do kraja tekuće godine, kao i zbog povećanja primitaka shodno revidiranim makroekonomskim pokazateljima, te naplata jednokratnih prihoda, dosadašnjim trendovima naplate budžetskih prihoda. Takođe, izmjene se predlažu u cilju tehničkog usaglašavanja usljed donošenja i primjene nove Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave.

- Predlogom rebalansa budžeta, izvorni prihodi uvećani su za 275,32 mil.€ ili 12,82%. Izdaci budžeta su uvećani za 125,31 mil.€ ili 4,99%. Planirani deficit je umanjen za 150,00 mil.€ i iznosi 216,31 mil.€, odnosno 3,36% procijenjenog BDP-a².

	Budžet 2023	Rebalans 2023	Razlika
IZVORNI PRIHODI	2.147,47	2.422,78	275,32
Porezi i doprinosi	1.940,22	2.093,53	153,31
Ostali prihodi	207,25	329,25	122,01
Primici od otplate kredita	9,75	0,00	-9,75
IZDACI	2.513,78	2.639,10	125,31
Tekuća budžetska potrošnja	2.283,57	2.410,49	126,91
Pozajmice i krediti	4,52	0,00	-4,52
Kapitalni budžet CG	202,78	200,66	-2,12
Otplata obaveza iz prethodnog perioda	27,43	27,95	0,52
Otplata garancija	0,00	0,00	0,00
DEFICIT	-366,32	-216,31	150,00
PRIMARNI DEFICIT	-256,39	-106,29	150,10
OTPLATA DUGA	338,09	338,09	0,00
Otplata glavnice rezidentima	96,56	96,56	0,00
Otplata glavnice nerezidentima	241,53	241,53	0,00
IZDACI ZA KUPOVINU HARTIJA OD VRIJEDNOSTI	0,78	0,78	0,00
POZAJMICE I KREDITI	0,00	4,52	4,52
NEDOSTAJUĆA SREDSTVA	-705,18	-559,70	145,48
FINANSIRANJE	705,18	559,70	-145,48
Pozajmice i krediti	599,18	500,95	-98,23
Primici od prodaje imovine	6,00	6,00	0,00
Primici od otplate kredita	0,00	9,75	9,75
Korišćenje depozita države	100,00	43,00	-57,00

Tabela 1 – Deficit budžeta (u mil. eur)

Izmjenama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koje su usvojene u februaru 2023. godine, izvršena je primjena međunarodnog računovodstvenog standarda IPSAS 2 - Cash flow statement, te korigovana definicija budžetskog gotovinskog suficita, odnosno deficita.

Naime, utvrđuje se da date pozajmice i primici od povraćaja datih pozajmica pripadaju aktivnostima finansiranja i ne ulaze u obračun finansijskog rezultata.

S tim u vezi, predloženim rebalansom izvršena je i primjena inovirane definicije deficita.

¹ Zakon o budžetu Crne Gore za 2023. godinu ("Sl. list CG" br. 152/22)

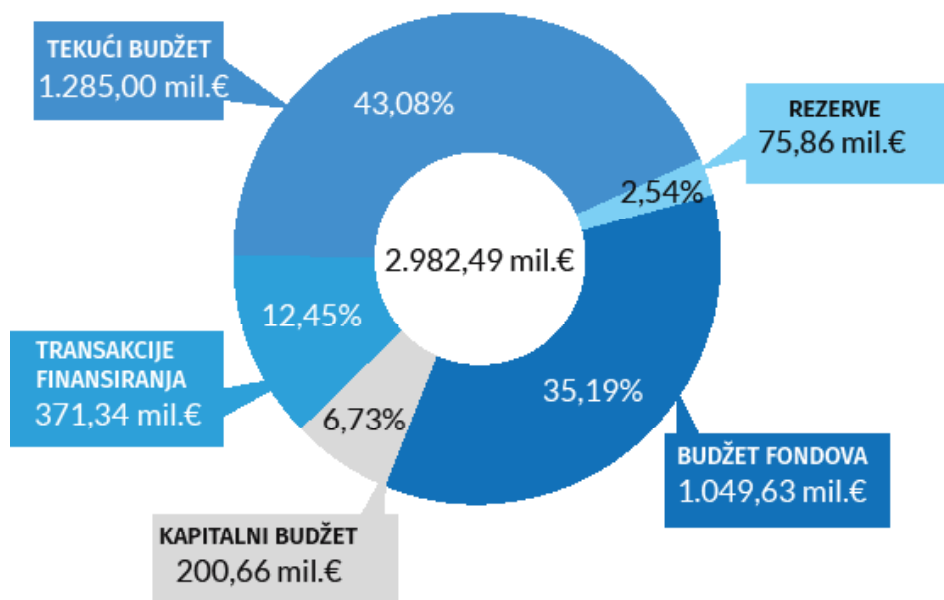
² Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list Crne Gore", br. 020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18, 066/19, 070/21, 145/21, 027/23), definisan je limit maksimalnog deficita na nivou od 3% BDP-a po tržišnim cijenama. Procijenjeni nominalni BDP za 2023. godinu iznosi 6.447,1 mil.€ - Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2023-2026.

Na osnovu projektovanih prihoda i rashoda do kraja tekuće godine, nedostajuća sredstva za finansiranje budžeta za 2023. godinu umanjena su za 145,48 mil.€, sa 705,18 mil.€, na iznos od 559,70 mil.€.

- U dijelu koji se odnosi na zaduživanje, definisano je da se Država može zadužiti do iznosa od 600 mil.€ za potrebe obezbjeđenja nedostajućih sredstava u 2023. godini, refinansiranje duga i stvaranja fiskalne rezerve za 2024. godinu.

Rebalansom budžeta za 2023. godinu:

- Izdaci tekućeg budžeta uvećani su za 21.358.783,30€ ili 1,69%.
- Rezerve su uvećane za iznos od 37.008.503,48€ ili 95,26%.
- Budžet državnih fondova veći je za 68.545.951,50€ ili 6,99%.
- Transakcije finansiranja veće su za 5.044.412,54€ ili 1,38%.
- Izdaci predviđeni za kapitalni budžet umanjeni su za 2.120.000,00€ ili 1,05%.

Grafik 1 – Struktura predloženog budžeta (u mil eura i %)

Revidirani prihodi budžeta planirani su kao rezultat:

1. revidiranih makroekonomskih pokazatelja koji utiču na kretanje prihoda budžeta;
2. usvojenih mjera poreske politike;
3. naplate prihoda koji imaju jednokratni karakter;
4. naplate prihoda budžeta u dosadašnjem periodu godine.

Izvorne prihode Budžeta u 2023. godini karakteriše značajan iznos prihoda jednokratnog karaktera, i to:

-naplaćenih prihoda po osnovu hedžing aranžmana zaključenog u 2021. godini, radi zaštite od valutnog rizika kredita zaključenog u dolarima za potrebe izgradnje autoputa „Bar-Boljare“, u iznosu od 60 mil. €;

-akumuliranih prihoda iz prethodnog perioda po osnovu implementacije programa „Ekonomskog državljanstva“, koji su planirani u 2023. godini u iznosu od 75 mil. €;

-planirane naplate dividendi po osnovu ostvarene dobiti privrednih društava u većinskom vlasništvu države u iznosu od 40 mil. €;

-ostvarene naplate EU donacija u iznosu od 27 mil. €.

Prihodi budžeta

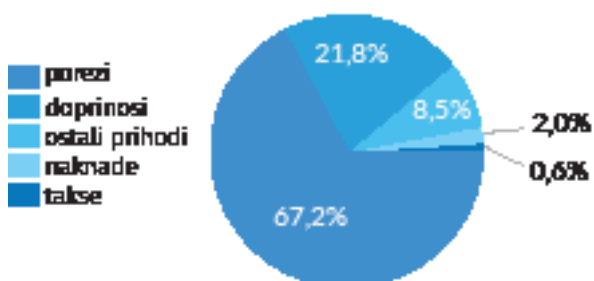
Primici budžeta, bez depozita države, iznose 2.939,49 mil.€. Najznačajnije procentualno povećanje prihodne strane budžeta odnosi se na poziciju donacije i transferi i u odnosu na Budžet utvrđen za 2023. godinu, predviđeno je povećanje ove pozicije za 27,00 mil.€ ili 65,24%.

	budžet 2023	rebalans 2023	apsolutna razlika	procentualna promjena
PRIMICI	2.752,6	2.939,5	186,8	6,8%
Tekući prihodi	2.096,3	2.354,4	258,1	12,3%
Primici od prodaje imovine	6,0	6,0	0,0	0,0%
Primici od otplate kredita i sredstva prenesena iz prethodne godine	9,7	9,7	0,0	0,0%
Donacije i transferi	41,4	68,4	27,0	65,2%
Pozajmice i krediti	599,2	501,0	-98,2	-16,4%

Tabela 2 – Prihodi budžeta (u mil. eur i %)

Tekući prihodi

Tekući prihodi budžeta uvećani su za 258,1 mil.€ ili 12,3% u odnosu na prethodno utvrđene i raspoređuju se na sljedeći način:

Poreski prihodi predstavljaju najznačajniji tekući prihod budžeta države sa učešćem od 67,2%.

Jedno od najznačajnijih odstupanja u odnosu na prvobitni plan, odnosi se na prihode od poreza i doprinosa na zarade, koji su veći za 38,7 mil.€ ili 7,2%, što je prevashodno rezultat veće naplate u dosadašnjem periodu godine, usljed povećanja osnovice za obračun doprinosa, a po osnovu povećanja zarada zaposlenih u javnom sektoru. Na veću naplatu uticala je i unaprijeđena poreska disciplina.

Posmatrano u odnosu na Budžet za 2023. godine, predlogom izmjena Zakona o budžetu poreski prihodi su veći za 115,8 mil.€ ili 7,9%.

	budžet 2023	rebalans 2023	apsolutna razlika	procentualna promjena
Porezi	1.465,5	1.581,3	115,8	7,9%
Porez na dohodak fizičkih lica	61,0	62,3	1,3	2,1%
Porez na dobit pravnih lica	121,6	134,6	13,0	10,7%
Porez na dodatu vrijednost	959,0	1.028,0	69,1	7,2%
Akcize	271,5	296,4	25,0	9,2%
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	40,3	47,7	7,4	18,4%
Ostali porezi	12,1	12,3	0,2	1,4%

Porez na dobit pravnih lica planiran je u iznosu od 134,6 mil.€, i u odnosu na Budžet za 2023. godinu, veći je za 13,0 mil.€ ili 10,7% usljed naplate prihoda budžeta u dosadašnjem periodu godine.

Porez na dodatu vrijednost planiran je u visini od 1.028,0 mil.€ i u odnosu na Budžet za 2023. godinu veći je za 69,1 mil.€ ili 7,2%, kao rezultat projektovanog rasta potrošnje domaćinstava i države shodno makroekonomskom scenariju.

Tabela 3 – Porezi (u mil. eur i %)

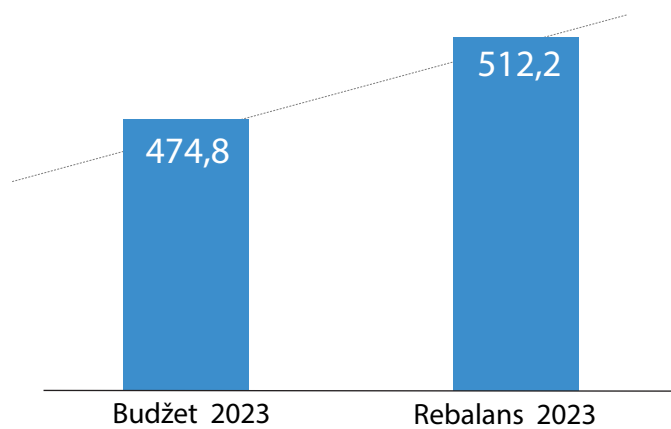
Akcize su projektovane u iznosu od 296,4 mil.€ i u odnosu na Budžet za 2023. godinu veće su za 25,0 mil.€ ili 9,2% usljed izmjena akcizne politike u dijelu implementacije akciznog kalendara na duvan i duvanske proizvode; uvođenja nove akcize na proizvode od šećera, kakaoa i sladoleda, te dodatnih proizvoda od plastike, kao i usljed stabilizacije cijena nafte i naftnih derivata na tržištu, te posljedično tome prestanku važenja Odluke o umanjenju iznosa akcize na promet bezolovnog benzina i gasnih ulja.

Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije planiran je u iznosu od 47,7 mil.€, što je za 7,4 mil.€ ili 18,4% veće u odnosu na Budžet za 2023. godinu, a u skladu sa revidiranom projekcijom rasta uvoza roba i usluga shodno makroekonomskom scenariju.

Doprinosi su planirani u iznosu od 558,1 mil.€, i u odnosu na Budžet za 2023. godinu, veći za 37,5 mil.€ ili 7,9 %, usljed naplate prihoda budžeta u dosadašnjem periodu godine.

	budžet 2023	rebalans 2023	apsolutna razlika	procentualna promjena
Doprinosi	474,8	512,2	37,5	7,9%
Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	438,7	473,7	35,0	8,0%
Doprinosi za zdravstveno osiguranje	1,2	1,5	0,3	25,0%
Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	20,4	22,0	1,6	8,1%
Ostali doprinosi	14,5	15,0	0,5	3,7%

Tabela 4 – Doprinosi (u mil. eur i %)

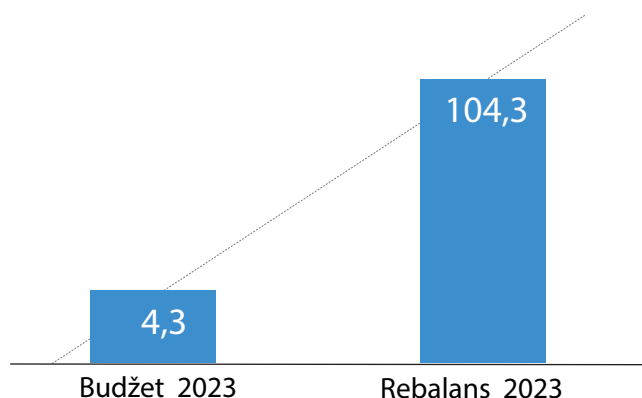
Grafik 3 – Doprinosi (u mil. eur)

U okviru doprinosa najznačajniji rast u apsolutnom iznosu zabilježen je kod doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i to u visini od 35,0 mil. € ili 8,0 % u odnosu na utvrđen budžetom za 2023. godinu.

U dijelu neporeskih prihoda, najznačajnije odstupanje odnosi se na prihode od kapitala i donacije.

	budžet 2023	rebalans 2023	apsolutna razlika	procentualna promjena
Ostali prihodi	100,2	200,4	100,2	100,1%
Prihodi od kapitala	4,3	104,3	100,0	2313,4%
Novčane kazne i oduzete imovinske koristi	14,5	14,7	0,2	1,4%
Prihodi koje organi ostvaruju vršenjem svoje djelatnosti	2,4	2,5	0,0	1,4%
Ostali prihodi	79,0	79,0	0,0	0,0%

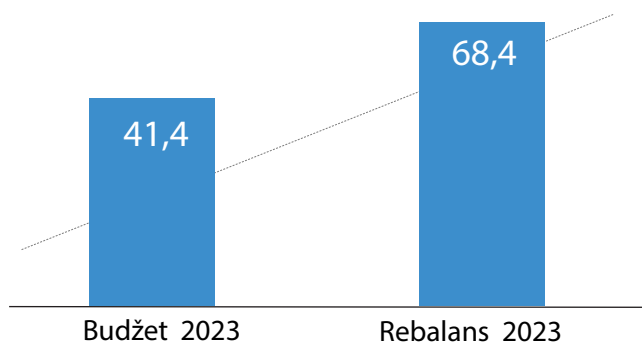
Tabela 5 – Ostali prihodi (u mil. eur i %)

Prihodi od kapitala planirani su u iznosu od 104,3 mil.€, za 100,00 mil.€ više u odnosu na iznos predviđen Budžetom za 2023, Navedeno predstavlja rezultat očekivanih uplata po osnovu raspodjele dividendi od privrednih društava u većinskom državnom vlasništvu, kao i ostvarene naplate po osnovu prekida hedžing aranžmana iz 2021. godine, koji je iznosio cca 60 mil. €.

Grafik 4 - Prihodi od kapitala (u mil. eur)

Donacije i transferi

Donacije su planirane u iznosu od 68,38 mil.€, što je za 27,00 mil.€ više u odnosu na iznos predviđen Budžetom za 2023. godinu, kao rezultat izvršene uplate sredstava od strane EU, a po osnovu direktne budžetske podrške za energetska efikasnost.

Grafik 5 - Tekuće donacije (u mil. eur)

Izdaci budžeta

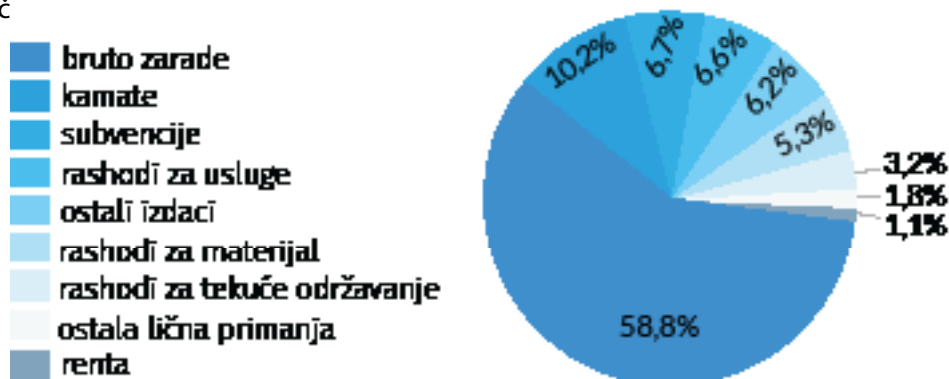
Ukupni izdaci budžeta predviđeni su na nivou od 2.982,5 mil.€, što predstavlja uvećanje u odnosu na prvobitno utvrđene za 129,8 mil.€ ili 4,6%.

	budžet 2023	rebalans 2023	apsolutna razlika	procentualna promjena
Izdaci	2.852,6	2.982,5	129,8	4,6%
Tekući izdaci	1.054,3	1.079,0	24,8	2,3%
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	627,3	634,7	7,4	1,2%
Ostala lična primanja	19,7	19,6	0,0	-0,2%
Rashodi za materijal	53,7	56,7	3,0	5,6%
Rashodi za usluge	66,4	70,9	4,5	6,7%
Rashodi za tekuće održavanje	35,6	34,8	-0,7	-2,1%
Kamate	109,9	110,0	0,1	0,1%
Renta	12,3	12,2	0,0	-0,1%
Subvencije	61,0	72,7	11,8	19,3%
Ostali izdaci	68,5	67,3	-1,2	-1,7%
Transferi za socijalnu zaštitu	785,2	840,8	56,0	7,1%
Prava iz oblasti socijalne zaštite	190,2	207,4	23,1	12,2%
Sredstva za tehnološke viškove	28,6	28,6	0,0	0,0%
Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja	529,8	567,4	32,0	6,0%
Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite	21,1	21,9	0,8	3,8%
Ostala prava iz zdravstvenog osiguranja	15,6	15,6	0,0	0,0%
Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	352,4	367,5	15,0	4,3%
Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	343,3	357,9	14,6	4,3%
Ostali transferi	9,2	9,6	0,4	4,3%
Kapitalni izdaci	251,9	248,8	-3,1	-1,2%
Pozajmice i krediti	4,5	4,5	0,0	0,0%
Otplata dugova	365,5	366,0	0,5	0,1%
Otplata duga	338,1	338,1	0,0	0,0%
Otplata garancija	0,0	0,0	0,0	0,0%
Otplata obaveza iz prethodnih godina	27,4	28,0	0,5	1,9%
Rezerve	38,8	75,9	37,0	95,3%
Tekuća budžetska rezerva	38,8	75,9	37,0	95,3%

Tabela 6 – Izdaci budžeta (u mil. eur i %)

Tekući izdaci

Tekući izdaci uvećani su za 24,4 mil.€ ili 2,3% u odnosu na prethodno utvrđene i raspoređuju se na sljedeći nać

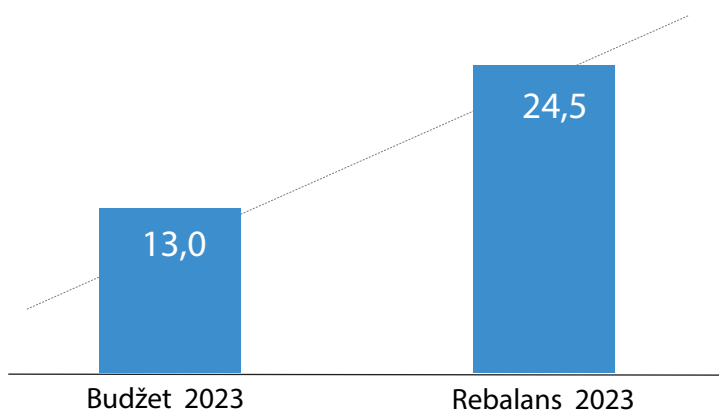

Grafik 6 – Tekući izdaci (u %)

U okviru tekućih izdataka najznaćajnije povećanje je kod stavke subvencije, u dijelu koji se odnosi na ostale subvencije:

	budžet 2023	rebalans 2023	apsolutna razlika	procentualna promjena
Subvencije	61,0	72,7	11,8	19,2%
Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga	48,0	48,2	0,3	0,6%
Ostale subvencije	13,0	24,5	11,5	88,5%

Tabela 7 – Subvencije (u mil. eur i %)

Grafik 7 – Ostale subvencije (u mil. eur)

Transferi za socijalnu zaštitu

Transferi za socijalnu zaštitu uvećani su za 55,6 mil.€ u odnosu na Budžet za 2023. godinu:

	budžet 2023	rebalans 2023	apsolutna razlika	procentualna promjena
Transferi za socijalnu zaštitu	785,2	840,8	55,6	7,1%
Prava iz oblasti socijalne zaštite	190,2	207,4	17,2	9,0%
Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja	529,8	567,4	37,6	7,1%
Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite	21,1	21,9	0,8	3,8%

Tabela 8 – Transferi za socijalnu zaštitu i izmijenjene stavke (u mil. eur i %)

Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru

Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru uvećani su za 15,1 mil.€ u odnosu na Budžet za 2023. godinu:

	budžet 2023	rebalans 2023	apsolutna razlika	procentualna promjena
Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	352,3	367,5	15,1	4,3%
Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	343,2	357,9	14,7	4,3%
Transferi za zdravstvenu zaštitu	171,0	183,7	12,6	7,4%
Transferi nevladinim organizacijama	3,0	4,2	1,3	42,2%
Ostali transferi pojedincima	37,2	37,1	-0,1	-0,2%
Ostali transferi institucijama	58,9	59,7	0,8	1,4%
Ostali transferi	9,2	9,6	0,4	4,3%
Transferi opštinama	9,2	9,6	0,4	4,3%

Tabela 9 – Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru i izmijenjene stavke (u mil. eur i %)

Kapitalni izdaci

Kapitalni izdaci umanjani su za 3,10 mil.€ u odnosu na Budžet za 2023. godinu:

	budžet 2023	rebalans 2023	apsolutna razlika	procentualna promjena
Kapitalni izdaci	251,86	248,76	-3,10	-1,23%
Izdaci za infrastrukturu opšteg značaja	57,23	56,94	-0,29	-0,51%
Izdaci za lokalnu infrastrukturu	62,85	62,05	-0,80	-1,27%
Izdaci za građevinske objekte	65,61	62,39	-3,22	-4,91%
Izdaci za opremu	45,89	48,36	2,46	5,37%
Izdaci za investiciono održavanje	13,18	13,64	0,46	3,51%
Ostali kapitalni izdaci	5,01	3,29	-1,72	-34,37%

Tabela 10 – Kapitalni izdaci i izmijenjene stavke (u mil. eur i %)

Potrošačke jedinice - tekući budžet i budžet fondova

	budžet 2023	rebalans 2023	apsolutna razlika	procentualna promjena
Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	-	282,77	282,77	-
Ministarstvo finansija	195,34	230,56	35,22	18,03%
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	537,55	575,19	37,64	7,00%
Ministarstvo rada i socijalnog staranja	216,99	234,53	17,54	8,08%
Fond za zdravstveno osiguranje	386,49	405,89	19,40	5,02%
Ministarstvo ekonomskog razvoja	0,00	14,45	14,45	-
Zavod za zapošljavanje	51,24	62,74	11,50	22,45%
Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine	-	9,79	9,79	-
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	-	8,85	8,85	-
Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	0,00	3,66	3,66	-
Ministarstvo odbrane	67,36	69,48	2,12	3,14%
Ministarstvo energetike i rudarstva	0,00	2,03	2,03	-
Ministarstvo unutrašnjih poslova	121,53	121,90	0,38	0,31%
Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	1,74	1,85	0,12	6,44%
Uprava za katastar i državnu imovinu	32,86	31,14	-1,72	-5,23%
Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja	8,52	6,79	-1,73	-20,28%
Ministarstvo kapitalnih investicija	7,86	-	-7,86	-
Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma	8,29	-	-8,29	-
Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma	14,41	-	-14,41	-
Ministarstvo prosvjete	279,51	-	-279,51	-

Tabela 11 - Apsolutne i procentualne promjene u budžetu potrošačkih jedinica (u mil. eur i %)

U skladu sa reorganizacijom Vlade Crne Gore, odnosno izmijenjenom Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave, te usklađivanja naziva i programske strukture potrošačkih jedinica izvršena su tehnička usaglašavanja Zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu.

U djelokrugu utvrđenom navedenom uredbom, nastavljaju sa radom:

- Ministarstvo prosvjete pod nazivom **Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija**,
- Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma pod nazivom **Ministarstvo ekonomskog razvoja**,
- Ministarstvo kapitalnih investicija pod nazivom **Ministarstvo saobraćaja i pomorstva**,
- Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma pod nazivom **Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine**.

U skladu sa djelokrugom utvrđenim uredbom, definišu se nove potrošačke jedinice koje se, u skladu sa istom, formiraju preuzimanjem nadležnosti, kao i državnih službenika i namještenika koji su vršili preuzete poslove, opremu i službenu dokumentaciju i to:

- Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija od Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja,
- Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine od Ministarstva finansija,
- **Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera** od Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma i Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma,
- **Ministarstvo energetike i rudarstva** od Ministarstva kapitalnih investicija.

U skladu sa gorenavedenim:

Ministarstvu finansija umanjena su sredstva planirana Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2023. godinu u skladu sa donesenom Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave u iznosu od 0,31 mil. €, te ista, u skladu sa predmetnom Uredbom prelaze u **Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine**.

Sredstva opredijeljena Zakonom o budžetu za 2023. godinu, u okviru potrošačke jedinice **Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja** uvećana su za iznos od 1,99 mil.€, a koja predstavljaju preostala neutrošena sredstva, dodijeljena su **Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija**.

Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma umanjena su sredstva planirana Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2023. godinu u ukupnom iznosu od 1,57 mil. € koja, u skladu sa prenosom nadležnosti, prelaze u budžet novoformiranog **Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera**. Takođe, **Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma**, umanjena su sredstva u iznosu od 0,06 mil. € i prenesena na novoformirano **Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera** u skladu sa podjelom nadležnosti.

Dosadašnje **Ministarstvo kapitalnih investicija** nastavlja sa radom pod nazivom **Ministarstvo saobraćaja i pomorstva**. **Ministarstvu saobraćaja i pomorstva** planirana su sredstva u ukupnom iznosu od 8,90 mil. €.

Dosadašnje **Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma** nastavlja sa radom pod nazivom **Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine**. **Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine** planirana su sredstva u ukupnom iznosu od 9,78 mil. €.

Predlogom zakona o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu **Ministarstvu nauke i tehnološkog razvoja** planirana su sredstva u iznosu od 6,78 mil. €. Sredstva opredijeljena **Ministarstvu nauke i tehnološkog razvoja** predstavljaju izvršenje sredstva ove potrošačke jedinice u prethodnom periodu, obzirom da ista, u skladu sa predmetnom Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave prestaje da postoji.

Formirana je nova potrošačka jedinica, **Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera**, pod organizacionim kodom 42401. Ovoj potrošačkoj jedinici planirana su sredstva u ukupnom iznosu od 3,66 mil. €.

Formirana je, takođe, nova potrošačka jedinica, **Ministarstvo energetike i rudarstva** planirana pod organizacionim kodom 42501. Ovoj potrošačkoj jedinici planirana su sredstva u ukupnom iznosu od 1,97 mil. €. Dio sredstava, u iznosu od 0,11 mil. € na **Ministarstvo energetike i rudarstva** preneseno je sa **Ministarstva kapitalnih investicija** u skladu sa podjelom nadležnosti.

Ukupni izdaci budžeta uvećani su dominantno za sljedeće namjene:

- Realizaciju aktivnosti na prevazilaženju energetske krize u iznosu od 22,36 mil.€;
- Nedostajućih sredstava iz oblasti socijalne zaštite 21 mil €;
- Nedostajućih sredstava za prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja 25 mil.€;
- Nedostajućih sredstava za izmirenje obaveza po osnovu nabavke lijekova 12,6 mil.€;
- Nedostajućih sredstava za isplate subvencija poslodavcima koji zapošljavaju lica sa invaliditetom u iznosu od 11,5 mil.€;
- Nedostajućih sredstava za zarade 7,4 mil.€

U cilju obezbjeđivanja nedostajućih sredstava, sredstva su **uvećana** kod:

Ministarstva finansija u iznosu od 35,34 mil.€ i dominantno povećanje sredstva odnosi se na povećanje Tekuće budžetske rezerve imajući u vidu da su ista realizovana u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i usvojenim zaključcima Vlade Crne Gore. Predviđeno povećanje sredstava u najvećem dijelu odnosi se na: potrebe realizacije paketa podrške EU za prevazilaženje energetske krize u iznosu od 14 mil.€, za potrebe otkupa vazduhoplova tipa Embraer 190-200 LR – Čarli u iznosu od cca 5 mil € a kojeg Montenegro Airlines nije uspio da otkupi usljed nemogućnosti ispunjavanja obaveze po Ugovoru o zajmu i Ugovoru o zakupu predmetnog aviona, čime se prevenira pokretanje arbitražnog postupka, kao i gubitak do sada realizovane investicije u isti od preko 30 mil €, kao i za potrebe realizacije ostalih zaključaka Vlade i Skupštine, zatim za potrebe nadomješćivanja sredstava za finansiranje izbornog procesa 6 mil. € (Državnoj izbornoj komisiji sredstva u iznosu od 1,40 mil.€ za potrebe organizacije izbora i Ministarstvu finansija 4,60 mil. € u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja). Dodatno, u okviru Ministarstva finansija uvećana su sredstva za iznos od 0,5 mil.€ na izdatku bankarske usluge i negativne kursne razlike, shodno stvarnim potrebama.

Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja - uvećanje sredstava za iznos od 25,37 mil.€. Uvećavaju se sredstva u okviru aktivnosti: Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja u Crnoj Gori na izdatke iz grupe 423- Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja u cilju obezbjeđivanja sredstava za isplatu prava do kraja tekuće godine. Naime, inicijalni plan usklađivanja penzija u postupku pripreme budžeta za 2023. godinu bio je projektovan na nivou od 3% za svako usklađivanje pojedinačno, dok je stvarno usklađivanje u maju mjesecu iznosilo 8,35 % (5,4% - redovno usklađivanje i 2,95% - vanredno usklađivanje); odnosno u septembru 5% (2,45% - redovno usklađivanje i 2,55% - vanredno usklađivanje).

Uvećavaju se sredstva Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja u iznosu od 6,07 mil.€, za isplatu jednokratnih pomoći za sve korisnike minimalne penzije, kao i korisnike privremene naknade čiji je iznos naknade manji ili jednak 259,95€.

Imajući u vidu značaj socijalnih davanja u novembru, sredstva za njihovu isplatu u novembru mjesecu obezbjeđuju se preusmjeravanjem u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti sa tekućeg budžeta na budžet fondova, tj Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja u iznosu od 5,6 mil. €.

Ministarstva rada i socijalnog staranja- u iznosu od 20,88 mil.€. Sredstva se uvećavaju u okviru aktivnosti: Regulisanje prava iz oblasti socijalne, boračke i invalidske zaštite, na izdatke iz grupe 421- Transferi iz oblasti socijalne zaštite, u cilju obezbjeđivanja sredstava za isplatu prava do kraja tekuće godine. Iznos od 2,26 mil.€, a odnosi se na isplatu za 6.272 porodice korisnika materijalnog obezbjeđenja u visini od po 250,00 € i za 446 korisnika materijalnog obezbjeđenja boraca u iznosu od po 150,00 €.

Imajući u vidu značaj socijalnih davanja u novembru, sredstva za njihovu isplatu u novembru mjesecu obezbjeđuju se preraspodjelom u okviru budžeta Ministarstva rada i socijalnog staranja.

Fonda za zdravstveno osiguranje-uvećavaju se sredstva za iznos od 19,40 mil.€. Uvećanje se odnosi na sredstva za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca, za transfere za zdravstvenu zaštitu i liječenje van sistema javnih zdravstvenih ustanova u Crnoj Gori.

Zavoda za zapošljavanje u iznosu od 11,5 mil.€ i odnose se na nedostajuća sredstva za subvencije poslodavcima koji zapošljavaju lica sa invaliditetom, Sredstva opredijeljena za isplatu subvencije poslodavcima koji zaposle lica sa invaliditetom za 2023. godinu, nijesu dovoljna, iz razloga podnošenja novih zahtjeva za ostvarivanje ovog prava, a naročito i zbog povećanja visine zarada postojećih korisnika subvencija. Naime, do potrebe za povećanjem sredstava došlo je zbog rasta broja korisnika

za oko 658 u odnosu na broj korisnika, za čiju isplatu prava su opredijeljena sredstva Zakonom o budžetu za 2023. godinu, dok je broj zahtjeva za ostvarivanje ovog prava u proceduri za 437 lica.

Ministarstva odbrane uvećana su sredstva u ukupnom iznosu od 2,12 mil. €. Uvećanje se odnosi na sredstva koja su neutrošena u okviru Kapitalnog budžeta za potrebe Ministarstva odbrane, a koja su, uz konsultaciju sa Upravom za kapitalne projekte, realocirana u tekući budžet predmetnog ministarstva. Takođe, u okviru samog tekućeg budžeta izvršena je realokacija sredstava unutar budžeta Ministarstva odbrane u ukupnom iznosu od 3,30 mil. € u skladu sa ugovorenim obavezama i dinamikom realizacije budžeta.

Ministarstva unutrašnjih poslova u iznosu od 375.205,97€ u cilju nadomješćivanja sredstva koja su utrošena za održavanje vanrednih parlamentarnih izbora za potrošni materijal (papir, koverte i rezervne djelove), za pakovanje i distribuciju glasačkih listića, za troškove transporta i montaže uređaja za elektronsku identifikaciju birača i za nabavku uređaja za ostvarivanje sigurne komunikacione veze.

Sredstva su **umanjena** kod:

Uprave za katastar i državnu imovinu-umanjenje sredstava za iznos od 1,72 mil.€, imajući u vidu da je na osnovu dosadašnje realizacije utvrđeno da se ista do kraja tekuće godine neće realizovati.

Takođe, izvršene su tehničke korekcije, te realokacije u cilju obezbjeđivanja uslova za realizaciju aktivnosti iz domena nadležnosti potrošačkih jedinica. Dodatno, izvršene su tehničke korekcije u smislu otvaranja odgovarajućih budžetkih pozicija kod određenog broja budžetkih korisnika u cilju ispravnog evidentiranja potrošnje.

Kapitalni budžet

U obrazloženju predloženog rebalansa budžeta, na str. 18, date su izmjene obrazloženja kapitalnog budžeta, u dijelu koji se odnosi na opise pojedinih kapitalnih projekata, te izmjena procijenjenih vrijednosti pojedinih kapitalnih projekata, kao i tehničke korekcije, a u cilju obezbjeđenja zakonskih osnova za raspivanje javnih poziva i početak realizacije istih u tekućoj godini.

Izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu u članu 20 predloženo je umanjeno kapitalnog budžeta Uprave za kapitalne projekte (programski kod 41506) u ukupnom iznosu od 2.120.000,00 €.

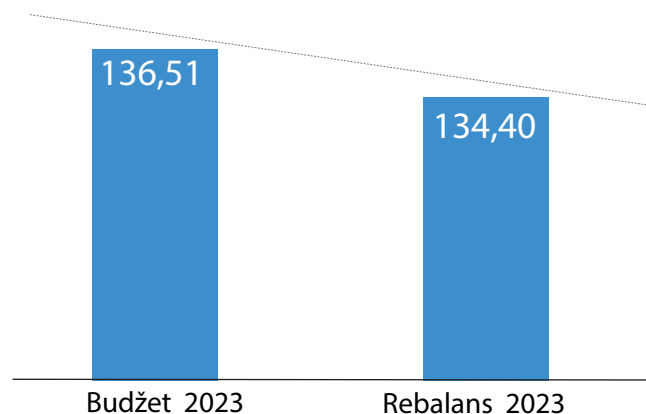

Tabela 12 - Kapitalni budžet koji se realizuje kod uprave za kapitalne projekte (u mil. eur)

Predlog odluke o izmjenama i dopuni Odluke o zaduživanju Crne Gore za 2023. godinu

Odredbe koje se mijenjaju

Odluka o zaduživanju Crne Gore za 2023. godinu (“Službeni list Crne Gore”, br. 152/22 od 30.12.2022)	Odluka o izmjenama i dopuni Odluke o zaduživanju Crne Gore za 2023. godinu
Član 1 stav tačka 4 4) Evropske investicione banke (EIB), za potrebe Željezničke infrastrukture Crne Gore, a za potrebe finansiranja Projekta generalnog remonta pruge, sanaciju čeličnih mostova i tunela, kao i za modernizaciju depoa i radionica, u iznosu do 32.000.000,00 eura;	Član 1 stav tačka 4 4) Evropskom investicionom bankom (EIB), za potrebe Željezničke infrastrukture Crne Gore i Održavanja željezničkih vozničkih sredstava, a za potrebe finansiranja Projekta generalnog remonta pruge, sanaciju čeličnih mostova i tunela, kao i za modernizaciju depoa i radionica, u iznosu do 40.000.000,00 eura;
Član 1 stav 3 Nedostajuća sredstva za finansiranje budžeta, u 2023. godini, iznose 705.000.000,00 eura.	Član 1 stav 3 Nedostajuća sredstva za finansiranje budžeta, u 2023. godini, iznose 537.000.000,00 eura.
Član 1 stav 5 Država se u 2023. godini može zadužiti do iznosa od 600.000.000,00 eura za potrebe obezbjeđenja nedostajućih sredstava u 2023. godini, putem zaključenja kreditnih aranžmana sa međunarodnim finansijskim institucijama, sa domaćim i/ili inostranim bankama, kroz emisiju državnih zapisa i/ili obveznica na domaćem i/ili međunarodnom tržištu, kao i/ili zaključenjem bilateralnih ili drugih kreditnih aranžmana.	Član 1 stav 5 Država se u 2023. godini može zadužiti do iznosa od 600.000.000,00 eura za potrebe obezbjeđenja nedostajućih sredstava u 2023. godini, refinansiranje duga i stvaranje fiskalne rezerve za 2024. godinu, putem zaključenja kreditnih aranžmana sa međunarodnim finansijskim institucijama, sa domaćim i/ili inostranim bankama, kroz emisiju državnih zapisa i/ili obveznica na domaćem i/ili međunarodnom tržištu, kao i/ili zaključenjem bilateralnih ili drugih kreditnih aranžmana.
	Član 1a Vlada Crne Gore u toku 2023. godine može da preuzme dug u iznosu do 7.000.000,00 eura od Instituta “Dr Simo Milošević” Igalo. Preuzimanje duga za obaveze iz stava 1 ovog člana, urediće se sporazumom.”
U članu 2 stav 1 tačka 6 6) za kreditni aranžman između Montecargo AD Podgorica i kreditora koji će biti utvrđen tokom godine, a za potrebe finansiranja nabavke vagona za održavanje spremnosti voznog parka, u iznosu do 3.000.000,00 eura;	U članu 2 stav 1 tačka 6 „6) za kreditni aranžman između MONTECARGO AD Podgorica i kreditora koji će biti utvrđen tokom godine, a za potrebe finansiranja investicionih opravki voznih sredstava (lokomotiva i vagona), u iznosu do 3.000.000,00 eura;

Spisak tabela i grafika

Tabela 1 – Deficit budžeta (u mil. eur).....	3
Grafik 1 – Struktura predloženog budžeta (u mil eura i %).....	4
Tabela 2 – Prihodi budžeta (u mil. eur i %).....	5
Grafik 2 – Tekući prihodi budžeta (%).....	5
Tabela 3 – Porezi (u mil. eur i %).....	6
Tabela 4 – Doprinosi (u mil. eur i %).....	7
Grafik 3 – Doprinosi (u mil. eur).....	7
Tabela 5 – Ostali prihodi (u mil. eur i %).....	8
Grafik 4 - Prihodi od kapitala (u mil. eur)	8
Grafik 5 - Tekuće donacije (u mil. eur)	8
Tabela 6 – Izdaci budžeta (u mil. eur i %).....	9
Grafik 6 - Tekući izdaci (u %)	10
Tabela 7 – Subvencije (u mil. eur i %).....	10
Grafik 7 – Ostale subvencije (u mil. eur).....	10
Tabela 8 – Transferi za socijalnu zaštitu i izmijenjene stavke (u mil. eur i %).....	11
Tabela 9 – Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru i izmijenjene stavke (u mil. eur i %).....	11
Tabela 10 – Kapitalni izdaci i izmijenjene stavke (u mil. eur i %).....	11
Tabela 11 - Apsolutne i procentualne promjene u budžetu potrošačkih jedinica (u mil. eur i %).....	12
Tabela 12 - Kapitalni budžet koji se realizuje kod uprave za kapitalne projekte (u mil. eur).....	15

U Parlamentarnoj budžetskoj kancelariji obavljaju se stručni poslovi koji se odnose na: izradu istraživačkih radova, odnosno analitičkih informativnih materijala i sažetaka relevantnih zvaničnih domaćih publikacija i publikacija međunarodnih institucija na teme od značaja za sprovođenje ekonomske i fiskalne politike, posebno u vezi sa ekonomskim i fiskalnim tendencijama u Crnoj Gori, kao i sa najznačajnijim globalnim tendencijama u oblasti ekonomije i finansija, u cilju podrške radu poslanika; saradnju sa domaćim i stranim institucijama, međunarodnim organizacijama i parlamentarnim budžetskim kancelarijama nacionalnih parlamenata i drugim srodnim službama.

Poseban doprinos u formiranju Parlamentarne budžetske kancelarije pružila je Vestminsterska fondacija za demokratiju uz podršku Ambasade Velike Britanije u Podgorici, u sklopu projekta „Jačanje finansijskog nadzora Skupštine Crne Gore“ (2016-2018), koji je imao za cilj stvaranje stručnog jezgra koje će omogućiti Skupštini Crne Gore da značajnije učestvuje u budžetskom ciklusu, a poslanicima da imaju na raspolaganju podršku prilikom analize i rasprave o ključnim budžetskim dokumentima i zakonima sa značajnim fiskalnim uticajem.

Kancelarija je formirana i započela je sa radom oktobra 2020. godine, kao uža organizaciona jedinica Parlamentarnog instituta, u okviru Sektora za istraživanje, dokumentacione poslove i istraživačku mrežu Skupštine Crne Gore. Novim Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji Službe Skupštine Crne Gore, donesenim u julu 2021. godine, Kancelarija je izdvojena kao samostalna organizaciona jedinica.